

**Література:**

1. Грива О. А. Проблема толерантності молоді у філософсько-освітній парадигмі. *Мультиверсум. Філософський альманах*. Київ: Центр духовної культури, 2008. № 68. С. 2.

2. Кузьменко В. В., Гончаренко Л. А. Формування полікультурної компетентності вчителів загальноосвітньої школи: навч. посіб. Херсон: РПО, 2006. 92 с.

3. Полякова О., Знобей О. Історичні аспекти становлення поняття «толерантність». *Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія*. 2010. № 2. С. 10–13.

4. Суменкова А. М. Толерантность как ценностная основа инклюзивного профессионального образования. *Образование и воспитание*. 2017. № 5.1 (15.1). С. 50–55.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-62>

**ПСИХОЛОГІЯ ТВОРЧОСТІ: СПІВПРАЦЯ СТУДЕНТІВ  
ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ХУДОЖНЬОЇ-ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ  
І ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

**Більдер Н. Т.**

*доцент,*

*старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін  
Харківська державна академія дизайну і мистецтв  
м. Харків, Україна*

**Литвинова І. Л.**

*доктор Ph. D.,*

*доцент кафедри психології  
Харківський інститут  
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад  
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»  
м. Харків, Україна*

Світ швидко змінюється, сучасні вимоги до професійної кваліфікації та компетентності дизайнера визначають необхідність впровадження інноваційних технологій в дизайн-освіті України.

Сучасна освіта в галузі дизайну характеризується інтегративністю наукового пізнання і пошуком інноваційних рішень в даній сфері.

Отже, формується соціальне замовлення до системи освіти – завдання розвитку держави і суспільства спроможні вирішити люди, здатні генерувати інновації.

Якщо розглядати дизайн-освіти в економічному контексті, де поняття «інновація» трактується як прорив в якійсь області, що приносить позитивний економічний ефект, то проблема щодо виявлення інноваційних технологій, застосування яких підвищить ефективність дизайн-освіти стає більш актуальною і важливою.

Мета роботи: розглянути деякі аспекти застосування інноваційних технологій в дизайн-освіті як передумови підготовки компетентного фахівця (за результатами учбово-проектної діяльності міждисциплінарних груп).

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що на сьогодні для вищої освіти України характерно розширення спектра міждисциплінарних досліджень в різних сферах діяльності студентів і випускників закладів вищої освіти. Багато вчених відзначають міждисциплінарний синтез, що розвивається в системі вищої освіти, інтеграцію і взаємопроникнення одних предметів і дисциплін в інші. Саме міждисциплінарність підкреслює і розвиває інтегративний характер сучасної освітньої системи. В системі освіти міждисциплінарну інтеграцію позначають як інноваційний проце с. Термін «інновація» походить від латинського *novatio* та означає оновлення, а напрямок поновлення вказує приставка *in*.

Дослідники виділяють такий вид інновацій, як «організаційний» – в тому числі – вдосконалення комунікаційних процесів і підкреслюють ключову ознаку інновації – впровадження, що приносить економічний або соціальний ефект і створює підґрунтя для генерації інновацій.

Йонас Ріддерстраде пропонує маніфест світу нового бізнесу: забути все, що було раніше – завданням сучасного дизайнера є вміння створювати різні людські «стани», а не просто матеріальну оболонку, форму предмета. На сьогодні компанії-лідери в області створення нового продукту, вважають своєю основною конкурентною перевагою вміння створювати переживання у свого споживача (*experience*). Саме тому зараз так популярно поняття – «економіка креативності», яке означає вміння працювати на етику декількох дисциплін, структурувати розрізнену інформацію і створювати, синтезувати нові рішення [1, с. 20-25].

Стівен Хеллер, арт-директор, журналіст і критик графічного дизайну, вказує, що у зв'язку з усіма складнощами даної професії,

вкрай важливо враховувати всі її соціальні та культурні аспекти застосування, щоб сформувати максимально ефективний набір дисциплін, що пропонують для вивчення майбутнім дизайнерам [2].

Вітчизняна дизайн-освіта, реагуючи на ці зміни, впроваджує міждисциплінарний, компетентнісний підхід у формуванні освітніх програм.

Міждисциплінарність як комунікативна когнітивна практика передбачає ряд умов, зокрема, психологічний контекст командної роботи в процесі виконання навчальних проєктів охоплює емоційний стан людей, атмосферу довіри, що сприяє формуванню культури експериментування, дозволяє розглянути проблему з різних сторін і точок зору, забезпечить пошук нестандартного рішення.

З метою підвищення ефективності підготовки студентів спеціальності «Психологія» і студентів спеціальності «Дизайн» (рівень вищої освіти перший, бакалаврський) у рамках угоди про співпрацю між Приватним акціонерним товариством «Вищий навчальний заклад» Міжрегіональна академія управління персоналом (МАУП, кафедра психології) і Харківською державною академією дизайну і мистецтв (ХДАДМ, кафедра соціально-гуманітарних дисциплін) під керівництвом авторів було запроваджено комплекс практичних занять міждисциплінарних груп у складі студентів третього і четвертого курсу кафедри психології Харківського інституту МАУП і студентів факультету дизайн – четвертого курсу спеціалізації «Графічний дизайн» ХДАДМ у весняному семестрі 2019-2020 року під час вивчення дисципліни «Організація проєктної діяльності в дизайні» і третього курсу спеціалізацій «Промисловий дизайн» і «Мультимедійний дизайн» в осінньому семестрі 2020-2021 навчального року під час вивчення дисципліни «Психологія творчості». До введення карантинних обмежень – у режимі of-line, вихідне діагностування (під час дії карантинних обмежень) – у режимі on-line.

З метою виявлення шляхів підвищення ефективності проєктної діяльності, на початку вивчення дисципліни «Організація проєктної діяльності в дизайні» у весняному семестрі 2019-2020 навчального року, серед студентів 4 курсу спеціалізації «Графічний дизайн» (денна форма навчання) студентами-психологами (в ході виконання завдань з дисципліни «Експериментальна психологія») було проведено дослідження само сприйняття; рівня спів залежності; само актуалізації; схильності до активного способу життя; особливостей робочого стилю і мотивації досягнення мети. За результатами вхідного діагностування, відповідно до цілей і завдань вивчення дисципліни, під час практичних занять були (за авторською програмою, в ході виконання завдань з

дисципліни «Теорія і практика психологічного тренінгу») здійснені корекційні заходи у формі тренінгів, спрямованих на підвищення рівню пошукової активності, опановування навичками тайм менеджменту; командної взаємодії; формування особистого робочого стилю. Під час практичних занять особливу увагу було приділено формуванню навичок самоактуалізації й опановуванню сучасним інструментарієм організації проектної діяльності.

За результатами вихідного діагностування наприкінці семестру було зафіксовано позитивну динаміку показників само актуалізації та мотивації досягнень. Змін у схильності студентів до споглядального або активного способу життя не зафіксовано, що цілком природно – спосіб життя – стійка риса особистості, до того ж емоційний стан студентів під час дії карантинних обмежень, безумовно, став фактором, що вплинув на ефективність корекційних заходів.

У навчальних планах підготовки бакалаврів не було передбачено проведення практичних занять з дисципліни «Психологія творчості» (тільки лекції) і студенти третього курсу, за даними опитування, проведеного на початку осіннього семестру 2020-2021 навчального року, відзначили це як прикре упущення і з ентузіазмом відгукнулися на пропозицію співпраці зі студентами-психологами у складі міждисциплінарних груп.

З метою виявити особливості особистісних якостей учасників проекту, на початку семестру була проведена діагностика самооцінки креативності за методикою «Діагностика особистісної креативності» (Є. С. Тунік), що дало змогу визначити, наскільки творчою особистістю вважають себе респонденти – більшість опитуваних позиціювали себе як творчу особистість із високим рівнем креативності.

До початку занять студенти у вільній формі виказали очікування щодо змісту та ефективності участі в практичних заняттях з метою підвищення рівня креативності. Наприкінці семестру абсолютна більшість студентів позитивно оцінили результати, але були незадоволені коротким терміном тренінгу (в умовах карантинних обмежень). Для незначної частки респондентів очікування не виправдались – за незначний відрізок часу неможливо зафіксувати динаміку змін у показниках, а студенти сподівались, що тренери-психологи, а не особисто вони докладуть зусиль для підвищення рівня їх креативності...

Відзначимо, що на цьому етапі дослідження не ставилося завдання отримання статистично вірогідних даних. Також, важливо сказати, що результати емпіричних досліджень є актуальними на конкретній вибірці, і для більш докладного вивчення особливостей співпраці

студентів закладів вищої художньої-дизайнерської та психологічної освіти з метою підвищення ефективності підготовки фахівців плануються подальші розвідки.

Сучасна ситуація на ринку освітніх послуг все частіше вимагає розробки складних міждисциплінарних проєктів та застосування в них творчих методів і підходів. Міждисциплінарні зв'язки та інтеграція дозволяють розширювати освітній простір, співпраця сприяє підвищенню рівня комунікативної компетентності, професійному і особистісному самовизначенню студентів.

### **Література:**

1. Нордстрем К., Риддерстрале Й. Бизнес в стиле «фанк»: капитал пляшет под дудку таланта. М.: Манн, Иванов и Фербер, 2013. 288 с.
2. Heller S. The education of a graphic designer. Allworth Press. 2005. 369 p.

**DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-63>**

## **ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ**

**Василенко О. В.**

*кандидат педагогічних наук, доцент,  
професор кафедри правничої лінгвістики  
Національна академія внутрішніх справ*

**Галдецька І. Г.**

*кандидат юридичних наук, доцент,  
професор кафедри правничої лінгвістики  
Національна академія внутрішніх справ  
м. Київ, Україна*

Перехід до інформаційного суспільства та пов'язані з цим економічні, політичні і соціальні зміни вимагають розширення доступу до освітньої і професійної підготовки всіх, хто цього потребує. З огляду на це, сучасне реформування освітньої системи відбувається за рахунок становлення і розвитку дистанційного навчання. Під дистанційним навчанням розуміють індивідуалізований процес набуття знань, умінь,